

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 2 sierpnia 2021 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o transporcie kolejowym

(druk nr 474)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem wprowadzenia rozwiązań przyjętych w przedłożonej Senatowi ustawie o zmianie ustawy o transporcie kolejowym jest zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego rynku transportu kolejowego w Polsce.

Ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę 2007/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie przyznawania uprawnień maszynistom prowadzącym lokomotywy i pociągi w obrębie systemu kolejowego Wspólnoty (Dz. Urz. UE L 315 z 03.12.2007).

Ustawa o zmianie ustawy o transporcie kolejowym przede wszystkim wprowadza jednolite, państwowe egzaminy na stanowisko maszynisty. Działania polegające na szkoleniu i egzaminowaniu na licencję maszynisty oraz na świadectwo maszynisty, które dotychczas były realizowane przez ośrodki szkolenia i egzaminowania, zostaną rozdzielone pomiędzy ośrodki szkolenia i Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego.

Wprowadzenie egzaminów państwowych na stanowisko maszynisty będzie jednym z elementów kompleksowego działania Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, zwanego dalej „Prezesem UTK”.

Ustawa wprowadza szereg rozwiązań, zaś do najważniejszych należy kwestia szkolenia i egzaminowania **na licencję maszynisty**. Szkolenie kandydatów na maszynistów w zakresie uzyskania licencji maszynisty będzie prowadzone w ośrodkach szkolenia, które powstaną z przekształconych ośrodków szkolenia i egzaminowania.

Samo przeprowadzanie egzaminu będzie należało do zadań Prezesa UTK. Egzamin na licencję maszynisty będzie egzaminem państwowym. Egzamin będzie realizowany w Centrum Egzaminowania i Monitorowania Maszynistów – jednostce organizacyjnej Urzędu Transportu Kolejowego, (zwanego dalej „UTK”).

W nowym art. 22ba ustawa stanowi, że wniosek o przeprowadzenie egzaminu na licencję maszynisty oraz o wydanie licencji będzie się składać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego, podpisu zaufanego albo podpisu osobistego. Określa się również podstawy niedopuszczenia kandydata do egzaminu na licencję maszynisty, zasady przeprowadzania egzaminu oraz składania odwołań od negatywnych wyników egzaminu.

Egzamin na licencję maszynisty będzie egzaminem teoretycznym, prowadzonym w formie testu jednokrotnego wyboru z pytaniami generowanymi w czasie rzeczywistym za pomocą systemu teleinformatycznego.

Przepisy art. 22bb dotyczą szkolenia i egzaminowania **na świadectwo maszynisty**. Ustawa zakłada wprowadzenie jednolitego państwowego egzaminu na świadectwo maszynisty rozszerzonego o część egzaminu przeprowadzoną na symulatorze pojazdu kolejowego. Świadectwo maszynisty uprawnia do prowadzenia pociągu lub pojazdu kolejowego u przewoźnika kolejowego lub zarządcy, który je wydał, w ramach określonej kategorii uprawnień i jest ważne na określoną w nim infrastrukturę kolejową lub określony typ pojazdu.

Egzamin będzie składał się z części teoretycznej przeprowadzanej w formie testu komputerowego i jazdy na symulatorze pojazdu kolejowego oraz części praktycznej obejmującej jazdę praktyczną.

Egzamin państwowy będzie dotyczył tylko kandydatów na maszynistów ubiegających się o pierwsze w życiu świadectwo maszynisty. Rozszerzenie uprawnień na typ pojazdu kolejowego lub nową infrastrukturę będzie realizowane na dotychczasowych zasadach w ośrodku szkolenia po przejściu sprawdzianu wiedzy i umiejętności.

Jak podniesiono w uzasadnieniu załączonym do projektu ustawy, część egzaminu prowadzona przy wykorzystaniu symulatora będzie miała na celu sprawdzenie reakcji egzaminowanego na sytuacje nadzwyczajne i niebezpieczne. Egzamin będzie realizowany przez egzaminatorów zatrudnionych przez Prezesa UTK – niezależnych od ośrodka szkolenia, w którym szkolił się kandydat na maszynistę.

Ustawa przewiduje dopuszczenie kandydata na maszynistę w trakcie egzaminu do tzw. jazdy pod nadzorem. Warunkiem dopuszczenia kandydata na maszynistę do tej fazy szkolenia będzie zdanie sprawdzianu wiedzy i umiejętności z typu pojazdu kolejowego oraz infrastruktury, na której kandydat na maszynistę odbywał szkolenie i będzie zdawał egzamin.

Wprowadzony będzie formalny sprawdzian wiedzy i umiejętności przeprowadzanego w trakcie procesu szkolenia, natomiast państwowy egzamin praktyczny będzie ostatecznym potwierdzeniem zdolności kandydata na maszynistę do samodzielnego i bezpiecznego prowadzenia pojazdu kolejowego.

Z uwagi na fakt, że ośrodki szkolenia nadal będą odpowiedzialne za szkolenie i potwierdzanie uprawnień do znajomości typu pojazdu kolejowego podczas części praktycznej (jazda praktyczna), w kabinie maszynisty obok egzaminatora UTK będzie znajdował się dodatkowy egzaminator posiadający uprawnienia do jazdy na tym typie pojazdu kolejowego, na którym przeprowadzany jest egzamin. Egzaminator ten będzie zatrudniany i delegowany przez ośrodek szkolenia.

W przepisach art. 22be ustawa wprowadza **rejestr egzaminatorów** prowadzony przez Prezesa UTK. Rejestrem będzie wykaz uznanych przez Prezesa UTK egzaminatorów. Wpisani do rejestru egzaminatorzy będą mogli pracować zarówno w ośrodkach szkolenia, jak i być zatrudnieni w UTK. Zakres czynności egzaminatorów, np. przeprowadzanie sprawdzianów wiedzy i umiejętności czy też egzaminów państwowych, będzie wynikał z zakresu ich uprawnień wpisanych do rejestru.

Przepisy ustawy w nowym rozdziale 4c, w art. 25x zakładają stworzenie centralnego **rejestru maszynistów** gromadzącego w jednym miejscu spójne i wiarygodne dane dotyczące maszynistów, prowadzących pojazdy kolejowe, kandydatów na maszynistów i kandydatów na prowadzących pojazdy kolejowe.

Dane będą przekazywane do rejestru on-line przez ośrodki, przewoźników kolejowych i zarządców infrastruktury, podmioty uprawnione do wydania prawa kierowania pojazdem kolejowym oraz podmioty uprawnione do przeprowadzania badań lekarskich kandydatów.

W art. 66 nowelizowanej ustawy do katalogu kar pieniężnych dodano sankcję za niewprowadzenie danych do rejestru maszynistów, nieterminowe ich wprowadzenie lub wprowadzenie danych nieprawdziwych. Wprowadzenie sankcji w tym zakresie jest związane przede wszystkim z tym, że monitorowanie maszynistów wymaga posiadania przez Prezesa UTK aktualnych i wiarygodnych danych.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona przez Sejm na 35. posiedzeniu w dniu 23 lipca 2021 r. pochodziła z przedłożenia rządowego (druk sejmowy nr 1393). Projekt ustawy wpłynął do Marszałka Sejmu w dniu 14 lipca 2021 r. Został przesłany do Komisji Infrastruktury.

Pierwsze czytanie projektu miało miejsce na posiedzeniu Komisji w dniu 20 lipca 2021 r. W trakcie prac Komisji wprowadzono kilka zmian redakcyjnych.

W tym samym dniu 20 lipca 2021 r. Komisja przedstawiła Sejmowi sprawozdanie, w którym wносиła o przyjęcie przedłożonego w sprawozdaniu projektu ustawy.

Drugie czytanie projektu ustawy odbyło się na 35. posiedzeniu Sejmu w dniu 22 lipca 2021 r. Wobec zgłoszenia jednej poprawki projekt skierowano ponownie do komisji w celu przedstawienia sprawozdania.

Komisja wносиła o odrzucenie poprawki, której celem było wprowadzenie do przepisów dodawanego art. 25x dotyczącego krajowego rejestru maszynistów, obowiązku gromadzenia danych dotyczących czasu pracy maszynistów oraz danych dotyczących autoryzacji na odcinki linii kolejowych oraz na pojazdy kolejowe.

W trzecim czytaniu, w dniu 23 lipca 2021 r., Sejm odrzucił poprawkę i uchwalił ustawę. Za przyjęciem ustawy głosowało 433 posłów, przy 5 głosach przeciwnych i przy 8 głosach wstrzymujących się.

III. Uwagi szczegółowe i propozycje poprawek

1) w art. 1 w pkt 9 w lit b w tiret drugim, w pkt 5a w lit b proponuje się usunięcie zbędnego wyrazu:

– w art. 1 w pkt 9 w lit b w tiret drugim, w pkt 5a w lit b skreśla się wyraz „oraz”;

2) w art. 1 w pkt 11, w art. 22ba w ust. 14 proponuje się wprowadzenie poprawki redakcyjnej, wynikającej z potrzeby dostosowania się do zasad języka polskiego:

– w art. 1 w pkt 11, w art. 22ba w ust. 14 wyraz „terminu” zastępuje się wyrazem „terminowi”;

3) w art. 1 w pkt 11, w art. 22bc w ust. 2 zawarto wytyczne, którymi powinien kierować się minister właściwy do spraw transportu, który ma wydać rozporządzenie wykonawcze w zakresie spraw określonych w ust. 1 dodawanego art. 22bc.

Zarówno w pkt 3 jak i 4 wskazano na potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu merytorycznego egzaminów na świadectwo maszynisty. Pominęto natomiast obowiązek zapewnienia odpowiedniego poziomu merytorycznego egzaminów na licencję maszynisty.

Wskazane jest wprowadzenie odpowiedniej zmiany do art. 22bc ust. 2 pkt 3.

Propozycja poprawki:

– w art. 1 w pkt 11, w art. 22bc w ust. 2 w pkt 3 wyrazy „na świadectwo” zastępuje się wyrazami „na licencję”;

4) w art. 4 ust. 2 oraz w art. 6 ust. 3 ustawy istnieje potrzeba ujednoczenia terminologii przepisów przejściowych w zakresie zmiany i doprecyzowania nazwy „ośrodek szkolenia” i „ośrodek szkolenia i egzaminowania”.

Beata Mandylis

Główny legislator